

Buba spašava one koji pate od alergije na ambroziju

Автор(и): Растителна защита
Дата: 22.06.2020 Брой: 6/2020

Mali kukac "*Ophraella communis*" i Ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia*) imaju nešto zajedničko: uneseni su iz Sjeverne Amerike u Europu, te su stoga invazivne i unesene vrste koje mogu ugroziti izvornu floru i faunu Starog kontinenta. Međutim, *Ophraella communis* može biti i korisna vrsta, jer joj je omiljena hrana ambrozija, čiji pelud uzrokuje masovne alergijske reakcije kod milijuna ljudi krajem ljeta i u jesen.

Invazivna vrsta Obična ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia* L., fam. Asteraceae) nije samo ozbiljan konkurent kultiviranim usjevima, već je i izuzetno štetni korov za ljudsko zdravlje, jer uzrokuje brojne opasne alergije koje pogađaju velik dio stanovništva.

Ambrozija se ne bez razloga smatra korovom globalizacije – njezini se sjemenki ne samo da lako prenose, već se i bez napora šire na kratke i velike udaljenosti. Osim toga, nevjerojatno su otporne i produktivne. Zadržavaju klijavost i mogu se razmnožavati čak 40 godina, i to vrlo brzim tempom. Riječ je o korovu čiji je pelud među najagresivnijim alergenima na svijetu. Minimalna količina od jednog kubnog metra zraka dovoljna je da pokrene alergijske reakcije, kako kod ljudi osjetljivih na alergene, tako i kod nekih životinja, poput konja, na primjer.

Europski istraživački tim, u koji je uključen i prof. Gerhard Karrer sa Sveučilišta za prirodne resurse i životne znanosti u Beču, objavio je u najnovijem izdanju renomiranog znanstvenog časopisa "Nature Communications" podatke o stvarnoj prijetnji koju visokoalergena biljka *Ambrosia artemisiifolia* L. predstavlja za javno zdravlje i bioraznolikost u Europi. U izvješću se naglašava činjenica da postoji nova invazivna vrsta kukca, *Ophraella communa*, čije ličinke radije jedu lišće i cvjetove obične ambrozije, a to stručnjacima daje nadu da bi mogle smanjiti štetni utjecaj ambrozije prirodnim ograničavanjem njezine invazije.

Godine 2013. lisna zlatica *Ophraella communa* otkrivena je u području oko Milana. Ličinke kukca uspjele su gotovo u potpunosti uništiti populacije ambrozije u sjevernoj Italiji. Prof. Karrer i njegovi hrvatski kolege uspjeli su proučiti daljnje širenje kukca prema Panonskoj regiji u istočnoj srednjoj Europi, koja je jako zaražena običnom ambrozijom.

Podaci u izvješću pokazuju da je prije nego što se *O. communa* doselila u Europu, oko 13,5 milijuna ljudi patilo od alergije uzrokovane ambrozijom, što je rezultiralo godišnjim troškovima od 7,4 milijarde eura za lijekove, liječničke preglede, bolovanje itd. Prediktivni modeli pokazuju da će biološka kontrola *A. artemisiifolia* pomoću ove lisne zlatice smanjiti broj pacijenata za oko 2,3 milijuna i troškove zdravstvene zaštite za 1,1 milijardu eura godišnje.

Kontrolirano širenje *O. Communa* mora se provoditi pod strogim fitosanitarnim mjerama, jer je utvrđeno da može napadati i kultivirane usjeve poput suncokreta. U Torinu je, nakon uništenja polja ambrozije, mali kukac masovno napao susjedno polje suncokreta. Za sada ne postoje precizne studije o tome kako se korisna aktivnost *Ophraella communa* može ograničiti isključivo na invazivnu vrstu – *Ambrosia artemisiifolia* L.

Ophraella communa je kukac iz obitelji lisnih zlatica (Chrysomelidae), prvi put otkriven u Europi 2013. godine, a podrijetlom je iz Sjeverne Amerike – baš kao i ambrozija (prvi put uočena u Europi 1883.), koja se brzo širi zbog toplije klime europskog kontinenta. Vrsta kukca hrani se samo s nekoliko biljnih vrsta (oligofagna), ali uglavnom ambrozijom (*Ambrosia artemisiifolia*). Kukci su dugi 3,4 do 4,1 milimetar i široki 1,8 do 2,1 milimetar (mužjaci), dok su ženke duge 3,9 do 4,3 milimetra i široke 2,0 do 2,4 milimetra. Glava im je žućkasta, a na

leđima imaju veliku crnu mrlju. Pokrilca kukca, kao kod svih vrsta iz roda *Ophraella*, imaju tamne uzdužne pruge.

Prirodno područje rasprostranjenosti *Opharaella communa* su istočni dijelovi Sjeverne Amerike, gdje je vrsta rasprostranjena od Meksika do Kanade. Međutim, već nekoliko godina vrsta se vrlo brzo razmnožava u južnoj Švicarskoj, sjevernoj Italiji, Panonskoj regiji, istočnoj Aziji – Kini i Japanu. Za opstanak populacije *Opharaella communa* potrebne su temperature između 20 i 32 °C tijekom njezina razvoja, s optimalnim temperaturama između 25 i 28 °C. Prezimljava u tlu do sljedeće godine, kada se pri odgovarajućim temperaturama počinje razmnožavati. Kukac je sposoban preletjeti 25 km u jednom danu.

Prema podacima Sveučilišta za prirodne resurse i životne znanosti u Beču